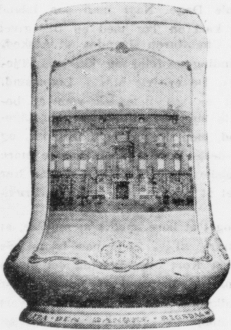

Forlovelse, Ægteskab, verdensberømt Bog, 190 Sider, 1,85. — Dr. M. Padden, amerikansk Læge: Ægteskabelig Livslykke, 2 store Bind, kun 3 Kr. for begge B. — Dejlige Sne, den unge, dybtstunkne Kvindes Testamente, Op- lag 40.000, 1,35. — Ford: Hemmelighe- den ved af tjene Penge, 1,25. — Sund- hedsraa, mange Oplysninger, kun 1,00. — Elvekær: Muntre Fortællinger, kun 1 Kr. 25 Øre. — Filmes Eventyr, stort Pragtwerk med 125 Kæstefotos, kun 3½ Kr. — Ungdom og Kærlighed, 0,75. Selves Bogforlag, Ald. F. S. D., Odense.

Som man aner den i Islandingen. Han er paa én gang mere ubehersket og mere behersket end Danskeren. Han kan have sine Uddrød. Men all daglig vogter han paa sig selv. Han er af Naturen noget af en Jurist. Ellers det er hans Historie, der har formet ham saaledes, afsløbet ham, som Gleiserehen har afsløbet Fjeldet. Det aarlige Alting, der gennem Aarhundreder var Hovedbegivenheden i Landet, gav Hovding som Bonde en Sans for Form, en Suldighed, en Selvkontrol, der er Diplomaten mere end Krigereens. Selv om Islandingen i de første Aarhundreder var raske til at gribe til Sværd og Spyd, var dog Tungen i det lange Løb deres skarpe, deres virksomste Vaaben.

Men dette er dog kun en Del af Sandheden, én Side af Sagen. Som det daglige Liv har formet den islandske Menigmand, passer dette Ord af Stephan G. Stephansson paa ham: »Jeg har ofte været min egen Læge, Jurist, Præst, Smed, Konge, Lærer, Kærrer, Plov og Hest.»

Det er sine Erfaringer som Nybygger i Kanada, Digteren udtrykker i det her oversatte Epigram. Dog, det kan ogsaa anvendes paa Livet i Islands ensomme Egne. Maaske er denne Ramse ikke højt Poesi. Men den rummer en tusindaarig, herolsk Virkelighed. Denne Alt-muligt-Mand, det er den »graa Bonde«, som Gunnarsson et Sted taler om, og som har baaret Island gennem Tiderne.

Rigsdagens Gave til Island.

Derimod vil man vel nok se noget til og høre et og andet om de nye, stolte Travlere. Det siges, at de har svært ved at forrette sig. Der er ved at opstaa et Fiskeri fra smaa Motorbaade og Robaade, af Mænd, der er deres egne Herrer, der synes ikke at være større Fare for Fiskeriets Industrialisering, Proletarisering. —

Bonden i Forbund med Træktor og Fræser, Fiskeren med Motorbaanden er Islands Fremtid og rette Hørskab.

Island var i sin Tilværelses første Aarhundreder en aristokratisk Fristat, en Republik uden Præsident Kongevælde, Pavevælde havde en lang Arm, men altid var dog Islandingen mere sig selv end noget andet Folk i Europa. Uden Hær og Værnepligt, som de er den Dag i Dag, kan de med Stolt hedse Europas Pæst, Krigsen, kendes ikke hos os! Det frække Island, det fagre Island, hvor ny Jord opdyrkes, og hvor Sindet er frikst som en Juletelev, maa den danske Ungdom vide at vurdere, ikke af- ler ringe Folketal, men paa mere be- gavet Vis, efter dets Aandskraft, dets Menneskevaerd, dets rige Muligheder gennem nye Tusind Aar.

Karl Hoffmann.

PF HAVNAR TIMBURHANDIL

TELEFON 250

TØRSHAVN

TELEFON 250

Altíð nógvð av besta svenska viði til bíligastu prísir.

Norgesbrev.

(Fra vor Korrespondent).

Fyrstelige begivenheder.

Oslo i juli 1930.

Norge har været velsignet med kongedømme siden 1905. At det dengang av en snedig diplomat blev lurt på landet har der i grunden ikke været grunner til at angre for i den allersiste tid. Den nuværende konge har altid vist sig meget taktfull og hatt full forståelse av sin stilling.

Men omkring det unge kronprinspar har der begynt en dyrkelse som efterhvert har antatt temmelig betenkelige former. Den trang til at ligge på maven som endel mennesker går rundt med, har den konservative presse benyttet sig av og efterhvert bragt til at omfatte en ikke ubetydelig del av folket.

Det kom tydelig tilsyne ifjor under prinsbrylluppet da Oslo virket som en vanvittig by. Noen få episoder fra den tid vil være nok til at vise folks mentale tilstand. For å få kjøpt billetter til Nasjonalteatrets festforestillinger, hvor parret skulde vise sig, stod folk i kø fra lørdag til mandag og det fortelles at enkelte gav op til 1000 kr. for en billett. Folk kom reisende langveis fra for å få et glimt av stasen og betalte gladelig de vanvittig opskrudde priser — op til et par hundre kroner — for tak over hodet i et par netter. De siste modeller i kjoler kom fra Paris i flyvemaskin. Og videre i samme dur.

I disse dager har kongefjesket igjen skummet over i avisenes spalter. Der er født en prinsesse og sensasjonstrangen blir tilfredsstillet med de aller mest intime detaljer fra begivenheten.

Man kunde kanskje ta komedien med ro og si at den var uten betydning, hvis ikke det hele hadde en så foruvmende virkning og — en hensikt. Det har nemlig alltid vist sig at hvis man kan få et folks tanker til å dreie sig om symbolen istedetfor realiteten, så er forholdene i virkeligheten blitt svært gunstige for en reaksjoner politikk. Og det er det som tilsiktes. Og da der fra før av allerede er sterke krefter i gjære for å stanse de sociale fremskridt og skru utviklingen tilbake, ligger det nær å sette de to ting i forbindelse med hinanden.

Sommeren er nu kommet for alvor. Et slikt sommervær har vi ikke hatt på mange år. Solen stråler fra skyfri himmel dag efter dag og alle som kan søker ut av byen for å dukke sig i sjøen.

Men det er desværre bare så altfor mange igjen som ikke kommer ut. Små børn for hvem sommeren ikke betyr annet enn stinkende søppelkasser og i høiden noen brune strå og støvete trær på lekeplassen, og foreldre som slitet for det daglige brød ikke tillater noen ferie.

»Aftenposten« bringer et forlydende om at der i Nordland er under dannelse et stort selskap som har til hensikt å drive trålerfiske. Det skal være meningen å starte med 10 trålere. Nærmere enkeltheter foreligger emu ikke, men aksjeinnbydelsen vil vistnok bli utsendt en av de første dager.

S. S.

Visindaligt rit um torskun i Grønlandi.

Okkum er send frá amtinum ein bók, 55 bls., hon eitur »Undersøgelser over den grønlandske Torsk« (Gadus callarias L.), og hana hava greitt av hondum hin í Føroyum vølkendi og ofta gittni fiskafroðingurin Adolf S. Jensen, professari, og ein annar fiskafroðingur, Poul M. Hansen. Arbeiðið er útgivið við stuðningi frá »Grønlands Fællesfond«.

I fororðinum greiða høvundarnir frá, hvar teir hava tikði tilfarið til hetta vísindaverk, og tað er frá:

1) Briggen »Tjalfe« praktisk-vísindskabelige Fiskerundersøgelser 1908 og 1909 undir leiðslu Ad. S. Jensens.

2) Å. Vedel Tånings Undersøgelser 1914.

3) »Dana« 1925 undir leiðslu Ad. S. Jensens.

4) Poul M. Hansens Undersøgelser við motorbåti 1926—1927 og 1929.

5) Sami maður við »Godthaab« 1928.

I fororðinum nevnt einki um tær praktisku royndir, sum Norðmenn gjordu við »Faustine« ella um tær royndir Føroyingar hava gjørt nú í 6 ár; men hetta verður tó, an passant, nevnt seinni, sum eisini verður víst til tær royndir, Napoleon Andreassen gjordi fyri Grønlandshandilin í 1906.

Tær fyrstu 13 skúrnar eru eitt søguligt yvirlið yvir torskafiskiskapin í Grønlandi, og her fáa vit nógvur áhugaverdar og sera forvitnisligar upplýsingar. Tað fyrsta nakar veit um stórri torskamongi í Grønlandi, er frá hinum tilfarna dr. H. Rinh, sum sigir, at í 1820 var torskurin so nógvur, at hann líkafram gjordi landgongd heilt norður móti Diskobuktini. Í 1845 hevur eisini verið nógvur torskur, og tá fiskaðu Skollendingar hópin har. Hetta mongi helt vit til 1850, men tá hvarv torskurin heilt og sást ikki aftur fyrr enn í 1921.

— Tá har so á: »I det Aar foretog Deres Majestæter Kongen og Dronningen en Rejse til Grønland med S/S. »Islande«. Den 20. Juli ankrede »Islande« et Par Timer paa Fyllas Bank for at afvente Orlogsskonnerten »Fyllas« Ankomst til Godthaab. Straks efter Ankomsten blev der rettet det Spørgsmaal til Skibsinsektor Thorsen, som var om Bord i Kongeskibet, om der var Fisk paa Banken, hvilket han

benægtede. Man gik dog i Gang med at fiske, og kort efter fangede man to velvoksne Torske«). Hetta domi seta høvundarnir upp sum byrjanin til núverandi torskafiskiskapin í Grønlandi. Teir leggja til: »Denne Fangst (teir tveir torskarnir) kom som en stor Overraskelse for Skibsinsektor Thorsen.«

Sum álitisprógv fyri, at fiskaloysi undir Grønlandi í hesi tíð var ein royndur lutur, fóra høvundarnir fram nakrar reglur av tí yvirlýsing, sum Napoleon Andreassen gav til ríkisstjórnina í 1906. Tær ljóða soleiðis:

»Naar jeg skal udtale mig om Torskefiskeriet ved Grønland og bruge de i Sommeren indhøstede Erfaringer som Rettesnor, saa vil jeg paa det bestemteste fraraade enhver Udfærdig at gaa til Grønland med den ene Tanke absolut at faa Torsk, thi i den Retning vil han sikkert ligesom jeg i mange Tilfælde blive sørgelig skuffet; thi jeg har aldrig paa noget Sted prøvet længere og mere ihærdigt efter at faa Fisk, end her paa Grønlands Kyst, og saa til Belønning opnaaet et daarliger Resultat.«

I heilatiðið framgongur av hesum søguliga yvirliði, at fiskimongi í Grønlandi heldur seg eftir áringum, nógv í nokur ár og so steinoyði í mong ár. — Um tað nú framvegis vil roynast so, kann eingin vita; mangt týðar á, at tað ikki er so. —

Millum annað, sum ein verður bilsin av í hesari bók, er frásøgnin um, hvussu Grønlandinger eru farnir fram í at fiska torsk síðani 1911, og serliga hesi 3—4 síðstu árin.

I 1911 byrjaðu teir at taka fisk og salta hann við hin grønlandska monopolhandilin, og í árunum 1911—1916 var avreitt til handilsins 18 til 124 tons um árið. Í árunum frá 1917—1925 vóru avreidd 244—957 tons um árið, í 1926 2055 tons, í 1927 3291 tons, í 1928 3680 tons og í 1929 5634 tons.

Hetta er nú, samanborið við hvat okkara føroyski fiskiskipafloiti hevur veitt undir Grønlandi hesi trý seinastu árin, meira at kalla óført, tí sbr. Fiskeriberetningen 1928, hava Føroyingar veitt undir Grønlandi: 1926 960 tons, 1927 1119 tons og 1928 523 tons. —

Lítið týkjust okkara saltfiskatol at rúgva upp við liðuna av teim, sum høvundarnir fóra fram fyri, hvat avreitt verður við handilin; men tá vit vita, at Grønlands handilin keypir fiskin bolluttan, ósløgdan, má fyrst ein triðipartur av vektini fara frá, (hetta nevna høvundarnir einki um, hóast teir á næstu síðu seta okkara tøl), tínest má grønlandska talið foldast við ⅓, áður enn vit kunnu vera saman ráfisk og saltfisk, og verður hitt sanna úrlitið tá, at nakrar fáar føroyskar sluppi í 1—2 mánaðir hava fingið líka nógv sum allir Grønlandingar og Danir í Grønlandi tilsamans alt árið.

Mesti parturin av bókini

*) tánt her.

Vinduer, Døre og Lister.

Godt og billigt Arbejde.

Hugo Øster's Maskinsnedkeri,

Tlf. 216. Thorshavn. Tlf. 216.

handlar um vøkstur, gýting og æti torskisins í Grønlandi, og her hetta mest alt væl saman við tær royndir, Jens Pauli Andreassen hevur gjørt og sett fram í »Varðanum«. Tað, sum skrivað er um merking av torskis og um ferðing hansara, prógvur, at torskurin er stóðufastur í Grønlandi, har hann gýtur hvørt ár, og at tað ikki er staðið ella kuldin, sum ávirkar gýtingartíðina, men at tað eina er kuldin, sum í summi ár beinir fyri ynglingum.

Bókin er verd at lesa og gevur mangt at hugsa um.

Vit leggja merki til, hvussu iðin høvundin er í at fóra Nap. Andreassen orð sum prógv fyri fiskaloysinum, sum hann sjálvur hevur pástaðið at vera í Grønlandi um árahundraðskifti — ja hann dróg tá í va, um torskurin í heilatiðið mundi gýta í Grønlandi ella ikki. —

Hetta rimar illa við tað, sum Ad. S. Jensen sjálvur skrivir í »De danske Atlanterhavsoere«, bls. 513, har hann júst undirmetir Nap. Andreassens royndir og sigir: »Hvor lidt man kan slutte af Hr. Andreassens Forsøg angaaende Forekomsten af Torsk fremgaar af, at samtidig med at Hr. Andreassen forgæves fiskede efter Kabliau ved Holstenborg, vrímlede det med Torsk ved Godthaab og især ved Fiske-næsset.«

Hetta var í 1906, júst í teirri verstu fiskaloysistíðini, hann umtalar í fyriliggjandi bók. Vit kunnu ikki siga okkum frian fyri at halda Ad. S. Jensen vera eitt sindur í stríð við seg sjálvan av tí, at hann sigir eitt nú og annað tá, eftir sum hann hevur hetta ella hitt til endamáls fyri skrivning síni.

Tá loftingið í 1915 sakti um nokur rættindi fyri føroysk fiskiskip í Grønlandi, sendi Ad. S. Jensen vegna stjórnarinnar loftinginum eitt bræv, hvári hann letur sera illa at øllum fiskiskipum í Grønlandi.

Hevði hann tá sagt frá sum var, at tað »vrímledes« av torskis í 1906, og givið tær søguligu frágreiðingar, sum hann nú gevur í bókini, hevði stjórnin neyvan kunna avvíst umsókn loftingsins ár undan ári; tí, av tí sum nú liggur frammi, er tað greitt, at fiskaloysi undir Grønlandi neyvan er ódrvísi háttá enn fiskaloysi við onnur norðurlond.

I einum bókaverki av so vit-skapuligum sniði sum hesum, týkist tað okkum at vera ein týðningarmikil skortan, at høvundarnir á somu tíð, sum teir so gjølla greiða frá fiskiskapinum, einki siga um tann reidskap, ið nýttur hevur verið av teimum, ið fiskaðu hava. Tað vildi verið sera forvitnisligt, um vit í somu bók fingi eitt vitenskapuligt »Beskrivelse« við myndum av tí fiskireidskapi, Grønlandingar og Danir hava nýtt gjøgnum tíðirnar og um málarnar, teir hava brúkt. Tá fyrst var tað møguligt fyri fiskikonar menn at ælla um, hvønn týðning royndirnar hava haft.

